

Sygn. akt IV KK 303/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący)
SSN Małgorzata Bednarek (sprawozdawca)
SSN Adam Roch

Protokolant Weronika Woźniak

w sprawie **M. K.**

skazanego z art.286 § 1 k.k. i inne

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 23 lutego 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 16 grudnia 2021 r., sygn. akt II AKa 467/21

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 21 lipca 2021 r., sygn. akt XVI K 161/20,

1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. uchyla zaskarżony wyrok i utrzymany nim w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 21 lipca 2021 r. sygn. akt XVI K 161/20 wobec M. K., a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k., także wobec R. W. i postępowanie karne wobec obu oskarżonych o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. umarza;

2. kosztami postępowania sądowego obciąża oskarżyciela subsydiarnego – C. S.A. w K.

3. zarządza zwrot M. K. uiszczonej przez niego opłaty kasacyjnej.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 września 2012 . Prokurator Rejonowy Katowice-Północ w Katowicach wszczął śledztwo, o sygn. 1 Ds. [...], w sprawie doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem C. S.A. w K. w dniu 26 stycznia 2009 r. w K. w kwocie 366.000 zł podczas transakcji sprzedaży samochodu osobowego marki L. model [...] przez spółkę D. sp z o.o. z siedzibą w W. poprzez wprowadzenie w błąd co do stanu technicznego pojazdu, tj. o przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 294 §1 k.k.

Postanowieniem z 29 marca 2013 r. Prokurator Rejonowy Katowice-Północ w Katowicach umorzył śledztwo. Podstawą umorzenia był art. 17 § 1 k.p.k. wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienie przestępstwa.

Na powyższe postanowienie zażalenie złożyła pokrzywdzona spółka tj. C. S.A. w K.

Postanowieniem z 24 czerwca 2013 r., sygn. V Kp 236/13, Sąd Okręgowy w Katowicach uchylił zaskarżone postanowienie i skierował sprawę do Prokuratury Rejonowej Katowice-Północ w Katowicach celem uzupełnienia materiału dowodowego o enumeratywnie wymienione w tym postanowieniu czynności.

Postanowieniem następnie z 13 listopada 2013 r., o sygn. I Ds. 260/13, prokurator ponownie umorzył śledztwo i pouczył pokrzywdzoną spółkę o trybie i sposobie wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.

Zawiadomienie o umorzeniu postępowania pokrzywdzona spółka otrzymała w dniu 11 grudnia 2013 r., pełnomocnik pokrzywdzonej spółki natomiast w dniu 20 grudnia 2013 r.

W dniu 20 stycznia 2014 r. C. S.A. w K. wniosła subsydiarny akt oskarżenia p-ko R. W. i M. K. osk. o czyn z art. 286 §1 k.k. w zb. z art. 294 §1 k.k.

Wyrokiem następnie z 21 grudnia 2017 r., sygn. akt V K 13/14, oskarżeni R. W. i M. K. zostali uniewinnieni od zarzucanego im występuku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł oskarżyciel subsydiarny zarzucając mu na podstawie art. 427 §2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k.:

- błąd w ustaleniach faktycznych

- obrazę prawa procesowego, która mogła mieć wpływ na treść wyroku a to art. 7 k.p.k., art. 2 §2 k.p.k. oraz art. 424 §1 k.p.k. w zw. z art. 2 §2 oraz 7 k.p.k.

Wyrokiem następnie z 27 września 2018 r., sygn. II AKa 290/18, Sąd Apelacyjny w Katowicach uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach i sprawę przekazał temuż Sądowi do ponownego rozpoznania

Wyrokiem z 3 marca 2020 r., sygn. V K 240/18, Sąd Okręgowy w Katowicach ponownie uniewinnił skazanych od zarzucanego im czynu.

Od powyższego wyroku apelację złożyła ponownie pokrzywdzona spółka zarzucając mu obrazę art. 7 k.p.k. oraz błąd w ustaleniach faktycznych.

Wyrokiem z 16 października 2020 r., sygn. II AKa 283/20, Sąd Apelacyjny w Katowicach ponownie uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Wyrokiem z 21 lipca 2021 r., sygn. XVI K 161/20, Sąd Okręgowy w Katowicach uznał skazanych R. W. i M. K. winnym występuku z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. i wymierzył każdemu z nich karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. W oparciu o art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 §1 pkt 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym na dzień 30 czerwca 2015 r. i art. 4 §1 k.k. warunkowo zawiesił oskarżonym wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 2 lata.

Na mocy art. 46 §1 k.k. w brzmieniu obowiązującym na dzień 30 czerwca 2015 r. i art. 4 §1 k.k. orzekł wobec skazanych solidarnie obowiązek naprawienia szkody w wysokości 182.606, 00 zł na rzecz oskarżyciela subsydiarnego.

Apelacje od powyższego wyroku wywiódł obrońca skazanych w całości na ich korzyść zarzucając powyższemu wyrokowi:

1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść orzeczenia a to:
 1. art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 399 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k.,
 2. art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 2 § 1 pkt 2) k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. a także art. 7 k.p.k.
1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść
 2. obrazę przepisów prawa materialnego mającą wpływ na treść orzeczenia, a to:
 1. art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 115 § 1 k.k. poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie
 2. art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 415 § 1 k.p.k.

W związku z tak postawionymi zarzutami skarżący w stosunku do obu skazanych wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie uznania skazanych R. W. i M. K. i uniewinnienie ich od zarzucanego im czynu;
ewentualnie wniósł o:
2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z 16 grudnia 2021 r., sygn.. II AKa 467/21 Sąd Apelacyjny w Katowicach utrzymał w mocy zaskarżony wyrok i zasądził od skazanych na rzecz oskarżyciela subsydiarnego C. S.A. w K. koszty i opłaty sądowe.

Od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach kasację wniósł obrońca skazanego M. K. zarzucając powyższemu wyrokowi:

1. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to:

1. art. 29 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz w zw. z art. 2, art. 6 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, a także art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej poprzez rozpoznanie sprawy przez sąd w składzie sprzecznym z przepisami prawa, tj. rozstrzygnięcie sprawy przez osobę powołaną na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa oraz na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa numer [...] z 11 grudnia 2018 r. (Mon.Pol. 2020 poz. 19) ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), to jest przez osobę nieuprawnioną do orzekania, a w konsekwencji pozbawienie oskarżonego prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k.;
2. art. 29 § 1 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz w zw. z art. 2, art. 6 ust. 1 i 3 Konstytucji RP, a także art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej poprzez rozpoznanie sprawy przez sąd nienależycie obsadzony, tj. rozstrzygnięcie sprawy na rozprawie apelacyjnej w składzie dwóch sędziów, z uwagi na uczestniczenie w składzie sądu osoby nieuprawnionej do orzekania, powołanej na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa oraz na podstawie uchwały Krajowej Rady Sądownictwa numer [...] z 11 grudnia 2018r. (Mon.Pol. 2020 poz. 19) ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), co doprowadziło do pozbawienia oskarżonego prawa do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd, co stanowi bezwzględną przyczynę

odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k..

Wskazując na powyższe zarzuty na zasadzie przepisu art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 537 § 1 i 2 k.p.k. obrońca skazanego M. K. wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania.

Odpowiedź na kasację obrońcy skazanego złożył prokurator i wniósł o uznanie kasacji za oczywiście bezzasadną i jej oddalenie.

Pismem z 15 czerwca 2022 r. obrońca wskazał na kolejną ewentualnie bezwzględną przesłankę odwoławczą a to wynikającą z treści art. 439 §1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 §1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 55 § 1 k.p.k. polegającą na przekroczeniu terminu do wniesienia przez pokrzywdzoną spółkę subsydiarnego aktu oskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

W niniejszej sprawie – jak słusznie podniósł obrońca w osobnym piśmie – wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 §1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 §1 pkt 9 k.p.k. Jako, że ten zarzut nie został podniesiony w kasacji, a pismo obrońcy należy potraktować li tylko jako sygnalizację to jednakże przepis art. 536 k.p.k. obliguje Sąd Najwyższy do wyjścia poza granice zaskarżenia w wypadkach określonych w art. 439 k.p.k. Tym samym, nawet w sytuacji, gdy w kasacji nie podniesiono zarzutu zaistnienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, rozpoznający tę skargę Sąd Najwyższy zobligowany jest do sprawdzenia, czy w danej sprawie przyczyna ta nie zachodzi. Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Zgodnie bowiem z treścią art. 55 § 1 k.p.k. pokrzywdzony może w terminie miesiąca od powiadomienia go o ponownym postanowieniu prokuratora o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania, wnieść akt oskarżenia do sądu. Ustawodawca określił przy tym, jakie kryteria muszą zostać spełnione dla skutecznego wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia.

Bezspornym jest, iż w sprawie wystąpiły przesłanki z art. 330 § 2 k.p.k., a akt oskarżenia został sporządzony i podpisany przez adwokata. Nie został jednakże dochowany miesięczny termin do wniesienia aktu oskarżenia. Podkreślić należy, że miesięczny termin określony w art. 55 § 1 k.p.k. jest terminem prekluzyjnym liczonym od doręczenia pokrzywdzonemu, a nie jego pełnomocnikowi, zawiadomienia o powtórny wydaniu postanowienia prokuratora. Pełnomocnik pokrzywdzonego nie jest bowiem samodzielny uczestnikiem postępowania, a podmiotem fachowym, który w niniejszej sprawie realizował jedynie wolę pokrzywdzonego (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 29.07.2015 r., sygn. II KK 98/15, publ. w Legalis 2764222, wyrok Sądu Najwyższego z 26.02. 2014 r., sygn. III KK 6/14 publ. w OSNKW 2014, z. 9, poz. 70 str. 24, postanowienie Sądu Najwyższego z 19.03.2015 r., sygn.. II KZ 6/15, publ. w Legalis 2790484. wyrok Sądu Najwyższego z 24.04.2012 r., sygn. II KK 74/12, uchwała Sądu Najwyższego z 1.10.2013 r, sygn. I KZP 6/13, OSNKW 2013, z. 11, poz. 93). W tym miejscu wskazać należy, że w przedmiocie zgodności z Konstytucją regulacji przepisu art. 55 §1 k.p.k. wypowiadał się dwukrotnie Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 września 2012 r., o sygn. SK 28/10 i w wyroku z 8 stycznia 2013 r., o sygn. K 18/10, w których orzekł, że art. 55 §1 zdanie pierwsze ustawy z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego w zakresie jaki nadaje ustanowionemu w nim terminowi do wniesienia aktu oskarżenia charakter prekluzyjny, jest zgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

W niniejszej sprawie subsydiarny akt oskarżenia sporządzony i podpisany został przez pełnomocnika pokrzywdzonej spółki C. S.A. w K. - adwokata A. K. i wniesiony został po upływie miesiąca od daty doręczenia pokrzywdzonemu powiadomienia o powtórny umorzeniu postępowania.

Wskazać w tym miejscu należy skoro zawiadomienie o ponownym umorzeniu postępowania przygotowawczego zostało doręczone pokrzywdzonej spółce w dniu 11 grudnia 2013 r., to termin do wniesienia subsydiarnego aktu oskarżenia upływał w dniu 13 stycznia 2014 r. (dni 11 i 12 stycznia 2014 r. były odpowiednio sobotą i niedzielą). Tym samym subsydiarny akt oskarżenia nadany pocztą w dniu 20 stycznia 2014 r. wniesiony został po zakreślonym ustawowo terminie. Brak jest bowiem podstaw do przyjęcia, że termin do wniesienia

subsydiarnego aktu oskarżenia może ulec wydłużeniu z uwagi na późniejsze doręczenie pełnomocnikowi zawiadomienia o ponownym umorzeniu postępowania przygotowawczego. Prekluzyjność danego terminu jest równoznaczna z jego brakiem przywrócenia bez względu na to, czy do niezachowania go doszło z przyczyn zawinionych, czy też niezawinionych przez osobę uprawnioną do określonego działania.

Wniesienie subsydiarnego aktu oskarżenia w okolicznościach, gdy nie zostały spełnione warunki określone w art. 55 § 1 k.p.k., równoznaczne jest z brakiem skargi uprawnionego oskarżyciela.

Rozpoznając zatem sprawę przeciwko M. K. i R. W. przez poszczególne składy orzekające tak Sądu Okręgowego, jak i Apelacyjnego w Katowicach i ostatecznie zakończone zaskarżonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach rażąco naruszyły normę tego przepisu, co skutkowało zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. wyłączającej prowadzenie postępowania sądowego.

Zgodnie z treścią art. 435 k.p.k. stosowanego w oparciu o przepis art. 536 k.p.k. Sąd Najwyższy uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie na korzyść współskazanego choćby nie wniósł on kasacji, jeżeli je uchylił lub zmienił na rzecz współskazanego, którego kasacja dotyczy, gdy te same względy przemawiają za uchyleniem lub zmianą na rzecz wnoszącego kasację.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. R.W. został oskarżony tym samym subsydiarnym aktem oskarżenia, któremu zarzucono współsprawstwo w popełnieniu występkę z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k.

Z tych też powodów na podstawie przywołanych przepisów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 21 lipca 2021 r.. o sygn. akt XVI K 161/20 wobec M. K., a na podstawie art. 435 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k., także wobec R. W. i postępowanie karne wobec skazanych za występki z art. 286 §1 k.k. w zw. z art. 294 §1 k.k. umorzył.

Korzystając z uprawnień określonych w treści przepisu art. 436 k.p.k. stosowanego odpowiednio w oparciu o przepis art. 518 k.p.k. Sąd Najwyższy uznał, że przywołane wyżej okoliczności, podlegające uwzględnieniu z urzędu są wystarczające do wydania wyroku w niniejszej sprawie, w związku z powyższym

rozpoznanie zarzutów ujętych w kasacji z uwagi na treść rozstrzygnięcia - byłoby bezprzedmiotowe.

O kosztach postępowania sądowego orzeczono w oparciu o przepis art. 637a k.p.k. i art. 640 § 1 k.p.k. w zw. z art. 632 pkt 1 k.p.k. obciążając kosztami i opłatami oskarżyciela subsydiarnego, zarządzając przy tym zwrot opłaty kasacyjnej.

Mając powyższe okoliczności Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.